

LLIBRES

L'escriptura com a simulacre

Lluís Muntada

W O EL RECORD DE LA INFANTESA

Georges Perec
Trad.: Margarida Casacuberta
L'Avenç
174 pàgines. 18 euros

Georges Perec, fill de jueus polonesos emigrats i orfe des de molt petit, va morir prematurament fa vint-i-nou anys. Des de llavors la seva obra no ha parat de créixer, fins al punt que aquest escriptor és fonamental per entendre la literatura del segle XX. Perec (Bordeus, 1936-París, 1982) va formar part de l'Oulipo. Aquest grup d'avantguarda es caracteritzava per assajar models de composició literària basats en les fórmules de la combinatòria matemàtica, conquerint per la via de la limitació i la lògica fractal noves expansions en els processos de creació. Perec, acròbata de l'estil, prestidigitador de la paraula i experimentador literari fins a l'últim alè sempre va esquivar els riscos inherents a la seva aposta avantgardista: l'amanerament, la logomàquia o l'autarquia pròpia d'algunes derivacions de la ludolingüística. Obres com *Les coses*, *La vida (instruccions d'ús)* o *El segrest* són calidoscopis textuais que conjuguen virtuosisme formal i substància vital. La manca de sentimentalisme, la participació aparentment neutra en el procés narratiu o la capaci-

L'escriptor Georges Perec, fotografiat a París. / CHRISTINE LIPINSKA

tat per descriure l'univers a partir d'una constel·lació d'elements mínims han convertit aquest autor en un referent gegantí. Ara, en traducció excepcional a cura de Margarida Casacuberta, L'Avenç publica *W o el record de la infantesa*, novel·la que El Aleph havia traduït al castellà l'any 2003.

A *La vida (instruccions d'ús)*,

publicada el 1978, Perec posa de relleu la impotència de tot acte narratiu a l'hora de captar i transferir la realitat. En aquesta novel·la Perec llega una poètica: la literatura enumera el món, però sense sucumbir en cap moment a la desmesura d'intentar d'interpretar-lo. *W o el record de la infantesa* (1975) és una obra que ja prefi-

gura aquest mateix propòsit tot remarquant el desnivell entre realitat i versió de la realitat, revelant les falles que hi ha entre escriptura i memòria en aquelles obres que assagen el gènere impossible de l'autobiografia. *W o el record de la infantesa* presenta una estructura dual: la descripció objectiva de la infantesa de l'autor co-

rre en paral·lel a l'argument dels capítols declaradament imaginàris que relaten la vida d'un desertor que adopta una identitat falsa, la d'un noi que presumptament ha mort en un naufragi prop de la Terra de Foc. Aquest doble relat —que recorda la lògica de sinèrgies present a *Les palmeres salvatges*, de Faulkner— és un recurs d'amplificació de la versemblança. D'una banda hi ha la descripció objectiva de la vida d'un autor que declara "no tinc records d'infantesa" i que per tant haurà de (re)construir-los a partir "dels paranys de l'escriptura". I de l'altra hi ha la ficció deliberada d'un home que surt a la recerca de qui li ha prestat el

Perec sempre va esquivar els riscos inherents a la seva aposta avantgardista

nom i que descobreix una illa dominada per un règim de vida concentracionari basat en el culte a l'esport. Objectivitat i ficció reforcen la veracitat enmig d'una tessella feta de records, objectes, pistes, dades i paisatges. El nazisme que va perseguir l'autor i va eliminar la seva mare ho ha envaït tot i es prolonga ara sobre el món imaginari de W. Com en una pintura de Balthus, Perec narra la impossibilitat de recuperar la pàtria perduda de la infantesa. Com inspirada en el temps de Bergson, Perec sap que la memòria és només un record de l'últim record, i que, per tant, sempre deforma una realitat amb prou feines conjurable a través del simulacre de l'escriptura. Sublim.

LLIBRES

Sense ambigüitats

Manuel Castaño

SENSE INVITACIÓ

Vicenç Villatoro
Proa
200 pàgines. 16,50 euros

El nou director de l'Institut Ramon Llull té una llarga trajectòria com a periodista, escriptor i gestor cultural, però en el principi hi va haver la poesia. Cinc títols, l'últim dels quals, *Cartografies*, data del 1988, s'han anat alternant amb novel·les i assaigs de molt més ressò. Ara ens ofereix un conjunt d'epigrames, 166 en total, que no tenen gaire a veure amb la seva poesia anterior. Més aviat és una manera de fer que en part recorda els últims llibres de Joan Peruchó però sense cap exhibició erudita, o els poemes més sintètics de Joan Margarit, o les reflexions líriques de Valentí Puig. Una poesia ideològica, o conceptual, en què la retòrica es redueix al mínim per posar en relleu l'enunciat d'una veritat dolorosa o tràgica. Si formalment se'l pot considerar un gènere menor, no per això és menys important en el conjunt d'una trajectòria, ja que és on amb més intensitat i

conció l'autor pot vehicular les grans qüestions que l'han orientat o que subjeuen en altres textos. La nitidesa amb què són plantejades, fruit d'un esforç per evitar ambigüitats i falses interpretacions, desperta en nosaltres un interès i sovint activa una identificació que no es donen tan fàcilment en altres gèneres.

Després de publicar el 2007 un treball combatiu d'actualitat política, *L'engany*, el subtítol del qual, "El segon tripartit o la desnacionalització de Catalunya", ho diu tot del seu posicionament polític, i d'haver obtingut el premi "Ramon Llull" de prosa el 2010 amb *Tenim un nom*, un relat que relliga l'èpica futbolística del Barça amb els vincles familiars i de país, sorprèn un poema tan allunyat del tràfec diari, de gestació lenta, fruit de reflexions que abasten del 2002 al 2009. El títol mateix, *Sense invitació*, apunta, potser irònicament, a la sorpresa del lector davant un llibre que no esperava, però més a la decidida incitació a reconsiderar aspectes essencials de la nostra vida i del nostre temps. Són breus, brevíssims poemes, d'una dotzena de versos màxim, escrits en una sintaxi planera i amb es-

Vicenç Villatoro, escriptor i director de l'Institut Ramon Llull. / MASSIMILIANO MINOCRI

talvi de metàfores, agrupats temàticament en sis parts, dedicades a: l'individu davant el món; l'amor i la parella; la malaltia i la mort; la història; els fills i l'afany de perdurar, i finalment, tancant el cercle, l'individu abocat a la mort i evocant la vida viscuda.

"No es pot aprendre a viure" és una sentència que ens podria dissuadir de llegir aquest llibre, i qualsevol altre. "Els déus sempre esperen a servir el pa / a haver-te pres les dents / i tret la gana" és una constatació gairebé banal sobre el pas del temps.

Però és aquesta habilitat de resumir en sentències tallants els episodis de la vida viscuda que el fa tan atractiu. Lluny de ser un recull de revelacions, és un intent d'objectivar l'experiència, el qual propicia que el lector s'endinsi en la pròpia intimitat. Pel que fa a la dimensió col·lectiva, Villatoro reflecteix una visió del món més densa, interessant i desesperançada; preocupacions recents, com l'11-S o la decrepitud del món occidental, hi són tractats sense concessions diplomàtiques al pensament únic. Al premi d'experi-

mentar un temps de relativa pau, contraposa "el càstig d'intuir-ne el final". Una afirmació com "Només seran destruïdes / les ciutats que s'assetgin, també, / de dins mateix de les seves muralles" conté, i reclama, un assaig que la desenvolupi. L'art ens ajuda a penetrar l'opacitat del món, deia Camus. Villatoro s'hi ha abocat amb una decisió poc habitual avui dia, i amb un estil accessible i ple d'una treballada espontaneïtat, molt adequat per un temps que sembla reclamar afirmacions netes i taxatives.